

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ

ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Політологія»

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 2 від 31 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 __

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Загальна теорія політики
Викладач (-і)	Москалюк Михайло Федорович
Контактний телефон викладача	067 907 94 56
Е-mail викладача	moskaljuk62@ukr.net
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 _____ кредити ЄКТС, _____ 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	2 год. на тиждень згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є політика як соціальне явище. “Загальна теорія політики” спрямована сформувати в студентів цілісне уявлення про політичну сферу життя суспільства та закономірності її функціонування. Програма курсу розкриває теоретико-методологічний зміст політики як соціальної реальності, її структуру, мету, засоби, види, рушійні сили, межі та функції, характеризує політичні інститути і процеси, сучасну державу як базовий елемент політичної системи та політичного режиму, покликана формувати політичну свідомість і політичну культуру студентів, їх активну громадянську позицію.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни “Загальна теорія політики” є формування у студентському середовищі базових знань про політику, політичну владу, політичну систему, політичні процеси, оволодіння студентами основними категоріями та теоретичними підходами сучасної політичної науки, а також створити підґрунтя для вивчення конкретних політологічних дисциплін та спецкурсів, необхідних для фахового становлення висококваліфікованих фахівців-політологів.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є</p> <ul style="list-style-type: none"> -здійснити фаховий аналіз політики як сфери суспільного життя; -сформувати у студентів розуміння понятійно-категоріального апарату та методології політичної науки; -вирізняти теоретичні і прикладні, аксіологічні та інструментальні компоненти політичного знання, а також інструментальні та позаінституційні аспекти політики, раціональне та нераціональне в ній; -навчити студентів характеризувати основні різновиди політичних систем та політичних режимів; -допомогти оволодіти колом проблем, що відносяться до людського виміру політики, -характеризувати специфіку політичної соціалізації особистості; -показати студентам «світ політичного» загалом в його співвідношенні з громадянським суспільством; -навчити застосовувати на практиці теоретичні положення даного курсу. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Загальні компетентності:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
- здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
- здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
- здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.
- здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.
- здатність використовувати на практиці набуті знання при написанні курсових та дипломних робіт, проведенні науково-дослідної роботи.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18

самостійна робота		56		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
3	052 Політологія	II	Нормативний	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу “Загальна теорія політики” (ЗТП), його мета, завдання та структура.		2		6
Тема 2. Визначення предметного поля ЗТП та методи вивчення політики.		2	2	6
Тема 3. Соціум і політика.		2	2	8
Тема 4. Влада і політичне життя суспільства.		2		8
Тема 5. Об'єктивний і суб'єктивний вимір політики.		2	2	6
Тема 6. Макрополітична структура суспільства. Держава як інститут політичної системи		2	4	6
Тема 7. Концептуальні підходи і механізми функціонування політичного процесу. Агенти політичних відносин		2	4	8
Тема 8. Модернізація і транзит		2	4	8
ЗАГ.:		16	18	56
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Структура розподілу балів в межах аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <p>1) усні відповіді на семінарських заняттях – 30 балів;</p> <p>2) індивідуальна робота № 1: підготовка та захист реферату з обраної теми – 5 балів;</p> <p>3) індивідуальна робота № 2: захист монографії – 5 балів;</p> <p>4) тестова контрольна робота – 10 балів</p> <p>Загальна кількість – 50 балів.</p> <p>Підсумковий контроль – іспит (екзамен):</p> <p>Письмовий іспит (в екзаменаційному білеті по 5 питань, з яких перші два (теоретичні) оцінюються максимально 15 балами, третє (практичне) питання – 10 балів, четверте (тестове) – 5 балів, п'яте (розуміння політологічних термінів та понять) – 5 балів.</p> <p>Загальна кількість – 50 балів.</p> <p>Сумарна кількість – 100 балів.</p>			

<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Письмова контрольна робота є обов'язковою до виконання. Отримані студентом бали (максимум 10 балів) впливають на виставлення підсумкової оцінки. Тестова контрольна робота виконується студентами на останньому семінарському занятті. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав повний обсяг навчального навантаження, передбаченого навчальним планом з даної дисципліни.</p> <p>Реферативна робота виконується у друкованому форматі на аркушах А – 4. Обсяг - 12-15 сторінок, шрифт-14, інтервал-1,5, поля: зліва, зверху, знизу – 20 мм, справа – 15 мм. Список літератури подавати наприкінці тексту за алфавітом. Посилання на використані джерела - в тексті в квадратних дужках, де перша цифра - позиція у списку літератури, а друга – номер сторінки, наприклад, [8, с. 12]. Структура написання реферату: вступна частина; аналіз використаної літератури по темі (2-3 абзаци); характеристика обраної теми та перспективність її дослідження; визначення основних параметрів викладу матеріалу; наведення ілюстрованого матеріалу, що підтверджує аргументаційну базу; висновки; список використаної літератури. У випадку глибокого розкриття проблеми з відображенням авторської позиції реферат оцінюється 5 балами; обґрунтоване розкриття теми – 4 бали; неповне розкриття теми 3 бали; високий рівень компілятивності – 2 бали; розкриття лише одного аспекту дослідженого предмету – 0 – 1 бал.</p> <p>Враховується також:</p> <ul style="list-style-type: none"> -складність обраної теми; -зміст, теоретичне узагальнення, обґрунтованість висновків; -кількість використаних джерел і літератури; -рівень знань з досліджуваної теми.
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Тематика семінарських занять:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Визначення предметного поля ЗТП та методи вивчення політики. 2.Соціум і політика. 3. Об'єктивний та суб'єктивний вимір політики. 4. Макрополітична структура суспільства. Держава як інститут політичної системи. 5. Недержавні інститути в макрополітичній структурі суспільства. 6. Політичні режими. 7. Світовий політичний процес. 8. Модернізація і транзит 9. Контрольна робота. <p>Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за п'ятибальною шкалою:</p> <p>5 балів студент отримує за вичерпну бездоганну відповідь із наведенням двох і більше прикладів на підтвердження теоретичного положення, яке розглядається.</p> <p>4 бали – за повну відповідь із наведенням двох і більше прикладів проте з однією-двома змістовими неточностями.</p> <p>3 бали – за неповну правильну відповідь, або таку, що містить ряд змістових неточностей чи невірно наведені приклади або їх відсутність.</p> <p>2 бали – за часткову, з грубими недоліками відповідь, або за її неадекватність завданню чи відсутність взагалі.</p> <p>Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, доповнення, участь у дискусії. При цьому</p>

	враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативні тези, змістовні доповнення, що дійсно сприятимуть розгляду проблемних питань. Студент (-ка) повинен (-а) мати не менше трьох оцінок за семінарські заняття, що у підсумку визначають середній арифметичний бал і виставляються в журналі окремою графою (у підсумку максимальна кількість балів за роботу на семінарських заняттях -30).
Умови допуску до підсумкового контролю	Якісне виконання: 1) тематики семінарських занять. Для цього необхідно якісно готувати конспекти семінарських занять. 2) двох індивідуальних робіт. Виконання реферативного завдання передбачає якісну пошукову працю, творчий підхід до оформлення студентом (-кою) індивідуальної роботи. Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (іспиту – екзамен) за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів. Максимум – 50 балів.
Підсумковий контроль	Екзамен (письмово-усна форма). 30 білетів по п'ять питань у кожному. Структура питань у білеті: -1 і 2 завдання – теоретичне' (максимум 15 балів); -3 завдання – практичне (максимум 10 балів); -4 завдання – тестове (максимум 5 балів); -5 завдання – дати визначення основних політологічних термінів і понять, наприклад- “політика”, “влада”, “держава”, “партія” тощо” (максимум 5 балів).
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Письмові роботи виконуються студентом самостійно у вигляді відповідей на тестові завдання. Пропонується чотири варіанти відповідей із зазначенням однієї правильної. Письмова робота виконується на останньому занятті.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшету чи іншого мобільного пристрою під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до не зарахування результатів чи не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. У випадку виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності(списування), викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи. З поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за умови погодження із керівником курсу.</p> <p><u>Відвідування занять є обов'язковим.</u></p> <p><u>Студент, який навчається за індивідуальним графіком виконує початковий план у строгій відповідності із затвердженими вимогами та термінами. Політика навчального курсу</u></p>	

передбачає перездачу усіх невиконаних завдань у випадку пропущених занять без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час відпрацювати пропущені заняття.

Навчання за індивідуальним графіком: студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань. системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeu, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

1. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. К., 2000.
2. Вегеш М., Щадей М. Зарубіжні футурологічні концепції на межі тисячоліть: порівняльний аналіз. Ужгород, 2003.
3. Веймер Д.Л., Вайнінг Е.Р. Аналіз політики: концепції і практика. К., 1998.
4. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С. С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. Рівне, 2008.
5. Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування: Навч. посібник. К., 2005.
6. Коблеч Г. К. Політика: Основні концеп. в суспіл. науках / Пер. з англ. О. Дем'янчука. К., 2004.
7. Кухта Б., Теплоухова Н. Політичні еліти і лідери. – 2-ге видання, перероблене і доповнене. Львів, 1997.
8. Лазаренко О.В., Лазаренко О. О. Теорія політології: Навч. посібн. К., 1996.
9. Леслі А. Пал. Аналіз державної політики. К., 1999
10. Москалюк М. Загальна теорія політики: Навчально-методичний посібник для студентів. Івано-Франківськ, 2021.
11. Неліпа Д. В. Системний аналіз в політології. Навч. посіб. К., 2009.
12. Новакова О. В., Пашина Н. П. Політичні процеси та політичні відносини. К., 2016.
13. Основи демократії. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. А. Ф. Колодій. Третє видання, оновлене і доповнене. Львів, 2009.
14. Основи політичної науки: курс лекцій / за ред. Б. Кухти, ч.2: Політичні процеси, системи та інститути. Львів, 1997.
15. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. Колектив: М. Бессонова, О. Бірюкова, С. Боднарук та ін.; За заг. ред А. Колодій. К., 2006
16. Парсонс Вейн Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики: Пер. з англ.-К., 2006.

17. Політична система України: проблеми становлення і розвитку. Монографія / В. С. Великочий, М. А. Генік, Г. О. Дичківська та ін.: За ред. В. І. Кафарського. К., 2008.
18. Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В. П. Горбатенко; За ред. Ю. С. І. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка.– 2-е вид., доп. і перероб. К., 2004.
19. Політологія. Збірник вправ і завдань для самостійної роботи. Глосарій: Методичний посібник до підручника “Політологія” / За ред. А. Колодій. К., 2003.
20. Практикум з політології / За ред Ф. М. Кирилюка. К., 2003.
21. Рудич Ф. М. Політологія: Підручник. – 2-ге вид. К., 2006.
22. Пойченко А. М. Політика: теорія і технологія діяльності. К., 1996.
23. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К., 2015.
24. Рудич Ф. М., Балабан Р. В., Ганжуров Ю. С., Дергачов О. П., Зеленько Г. І., Кононенко Н. В. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: навч. посіб. для студентів ВНЗ. К., 2008.
25. Рябов С. Г., Томенко М. В. Основи теорії політики. К., 1996.
26. Салтовський О. І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ сторіччя). К., 2002.
27. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий, та ін. Вінниця, 2019.
28. Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібник. Львів, 2004.
29. Шведа Ю. Р. Вибори та виборчі системи. Європейські стандарти та досвід для утвердження демократії в Україні. Львів, 2010.
30. Ярош. Б. О., Ярош О. Б. Загальна теорія політики. Луцьк., 2005.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач: *Москалюк М. Ф., доцент кафедри політології*